

Bruksela, dnia 23.7.2019 r.
COM(2019) 352 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Zintensyfikowanie działań UE na rzecz ochrony i odtwarzania światowych lasów

{SWD(2019) 307 final}

I. Ogólny zarys sytuacji

Stan światowych lasów

Lasy odgrywają nieocenioną rolę w naszym życiu. Pokrywają one 30 % powierzchni lądowej Ziemi i są naszymi płucami oraz systemem podtrzymującym życie, a także źródłem 80 % zasobów różnorodności biologicznej Ziemi. Dostarczają nam powietrze, którym oddychamy, pochłaniając dwutlenek węgla z atmosfery. Lasy zapewniają kluczową infrastrukturę ekologiczną dla jednych z najbogatszych i najbardziej zróżnicowanych skupisk życia na naszej planecie. Zapewniają utrzymanie i dochód dla około 25 % ludności świata, mają wartość kulturową, społeczną i duchową oraz stanowią dużą część ziem tradycyjnie zamieszkałych przez ludy tubylcze.

Obecnie najpoważniejszymi zagrożeniami dla światowych lasów są wylesianie¹ i degradacja lasów² – w latach 1990–2016 powierzchnia lasów zmniejszyła się o 1,3 mln kilometrów kwadratowych, co oznacza, że co godzinę świat traci lasy o powierzchni odpowiadającej 800 boiskom piłkarskim³. Aby zapewnić zdrowie i dobrostan człowieka, a także skierować nasze społeczeństwa na ścieżkę zrównoważonego rozwoju, musimy działać wspólnie, by odwrócić tę tendencję, oraz chronić i regenerować światowe lasy.

Zagrożenia dla światowych lasów są w naszych czasach jednym z największych wyzwań w zakresie zrównoważoności. Wylesianie jest główną przyczyną spadku różnorodności biologicznej⁴. Emisje związane z użytkowaniem gruntów oraz ze zmianą sposobu użytkowania gruntów, głównie z powodu wylesiania, są drugą w kolejności – po spalaniu paliw kopalnych – największą przyczyną zmiany klimatu. Stanowią one blisko 12 % wszystkich emisji gazów cieplarnianych, przy czym działania w tym obszarze są istotne w celu zwalczania zmiany klimatu⁵. Wylesianie może również drastycznie ograniczyć środki utrzymania osób najbardziej narażonych, w tym ludów tubylczych, które są w dużym stopniu uzależnione od ekosystemów leśnych⁶.

UE wdrożyła szereg różnych działań regulacyjnych i nieregulacyjnych, aby sprostać wyzwaniom, jakimi są wylesianie i degradacja lasów. Chociaż w ostatnich dziesięcioleciach powierzchnia terenów zalesionych w UE zwiększyła się (zob. ramka 1), wskaźnik wylesiania w innych regionach, a mianowicie na obszarach tropikalnych, utrzymuje się na alarmującym poziomie⁷.

Ramka 1 – Lasy w UE

43 % gruntów UE – 182 mln hektarów – stanowią lasy lub inne grunty zalesione⁸. Z tej sumy 134 mln hektarów lasów są dostępne w celu pozyskiwania drewna. Powierzchnia lasów w UE wzrosła: w latach 1990–2015 dzięki programom zalesiania i ponownego zalesiania oraz dzięki naturalnemu odrostowi powierzchnia terenów zalesionych zwiększyła się o obszar wielkości Grecji⁹. Strategia leśna UE¹⁰ stanowi ramy zapewniające spójność polityk związanych z lasami. Lasy stanowią połowę obszarów ochrony przyrody w ramach sieci Natura 2000: pokrywają 38 mln hektarów tych obszarów, co stanowi ponad 20 % zasobów leśnych UE. Konieczne są szerzej zakrojone działania również na szczeblu UE, aby zapewnić ochronę i odtwarzanie terenów zalesionych, również dlatego, że powiększanie powierzchni lasów postępuje ostatnio w wolniejszym tempie.

Pomimo wszystkich dotychczasowych wysiłków obecna polityka nie zapewnia ochrony

i zrównoważonego użytkowania lasów. Kluczową rolę w naszej polityce na rzecz zrównoważoności musi zatem odgrywać zwiększenie ochrony istniejących lasów, zrównoważona i aktywna gospodarka leśna oraz aktywne i zrównoważone zwiększanie lesistości. Lasy pierwotne¹¹ wymagają szczególnej uwagi, ponieważ są one unikalne i niezastąpione oraz w dużym stopniu dotknięte wylesianiem. Zalesianie i odtwarzanie¹² zdegradowanych gruntów leśnych mogą pomóc ograniczyć eksploatację lasów naturalnych oraz mogą stanowić skuteczną dodatkową ochronę w naszej walce ze zmianą klimatu. Nowo zasadzone lasy nie mogą jednak zastąpić lasów pierwotnych, które mają bogate zasoby węgla oraz charakteryzują się wiekowością i wyjątkowymi cechami ekologicznymi, a także zapewniają stałą ochronę różnorodności biologicznej¹³.

Dalsze środki UE na rzecz ochrony lasów byłyby zgodne z umowami i zobowiązaniami międzynarodowymi, w których w pełni uznano potrzebę podjęcia ambitnych działań w celu odwrócenia tendencji do wylesiania. W porozumieniu klimatycznym z Paryża, światowym planie strategicznym na rzecz różnorodności biologicznej na lata 2011–2020 przyjętym zgodnie z Konwencją o różnorodności biologicznej ONZ oraz w celach z Aichi propaguje się wysiłki na rzecz zrównoważonej gospodarki leśnej, ochrony lasów i ich odtwarzania¹⁴. Zmniejszenie utraty zasobów leśnych i degradacji lasów stanowi jeden z priorytetów określonych w Strategicznym planie ONZ na rzecz lasów¹⁵. Zwiększenie wysiłków na rzecz zrównoważonej gospodarki leśnej jest również kluczowym punktem Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 ONZ, ponieważ lasy odgrywają wielofunkcyjną rolę, która przyczynia się do osiągnięcia większości celów zrównoważonego rozwoju.

Rys. 1 – Dobra i usługi leśne wspierające cele zrównoważonego rozwoju ONZ

- 1 Dochód z produktów leśnych
- 2 Dzikie owoce i dziczyzna jako pożywienie
- 3 Rośliny o właściwościach leczniczych
- 6 Woda słodka do picia i nawadniania
- 8 Zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu wzrost gospodarczy oraz godna praca dla wszystkich
- 10 Mniejsze nierówności dochodowe
- 12 Zrównoważone wzory produkcji i konsumpcji
- 13 Wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla
- 15 Różnorodność biologiczna

Rys. 2 – Wpływ wylesiania na cele zrównoważonego rozwoju

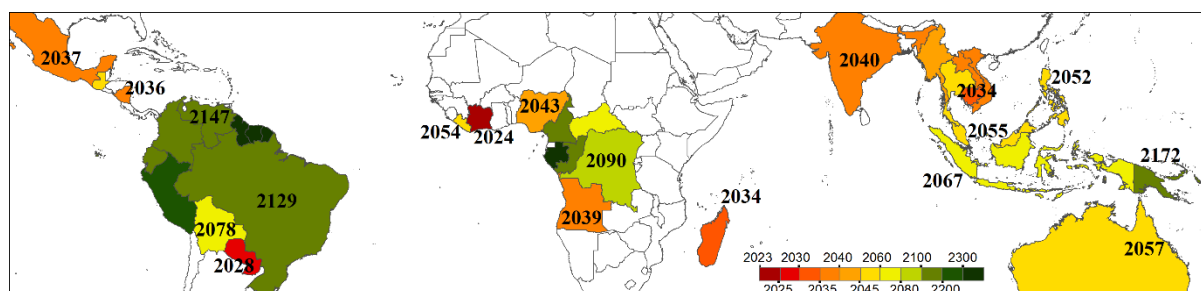

- 1 Wzrost narażenia na ekstremalne warunki pogodowe
- 2 Mniejsze opady i spadek populacji owadów zapylających
- 3 Choroby układu oddechowego powodowane pożarami lasów
- 6 Niezrównoważona gospodarka zasobami wodnymi
- 8 Niezrównoważony wzrost gospodarczy i brak godnej pracy
- 10 Nierówności dochodowe
- 12 Niezrównoważone wzory produkcji i konsumpcji
- 13 Emisje CO₂
- 15 Utrata różnorodności biologicznej

Czynniki powodujące wylesianie i degradację lasów

Wylesianie i degradacja lasów są powodowane przez wiele różnych czynników. Rosnące zapotrzebowanie coraz liczniejszej światowej populacji na żywność, paszę, bioenergię, drewno i inne towary w połączeniu z niską produktywnością i nieefektywnym gospodarowaniem zasobami powodują wywieranie coraz większego nacisku na użytkowanie gruntów i zagrażają ochronie światowych lasów. Około 80 % światowego wylesiania jest powodowane powiększeniem powierzchni gruntów wykorzystywanych do celów rolnictwa¹⁶. Ekspansja miejska, rozwój infrastruktury i górnictwo również stanowią czynniki powodujące wylesianie.

Rys. 3 – Prognozowany rok zniknięcia wilgotnych lasów pierwotnych¹⁷

Inne czynniki powodujące wylesianie obejmują brak sprawnej polityki (takiej jak zintegrowane planowanie przestrzenne oraz jasne prawo posiadania gruntu i własności gruntu), słabe zarządzanie i brak egzekwowania przepisów, nielegalną działalność¹⁸ oraz brak inwestycji w zrównoważoną gospodarkę leśną. Negatywne skutki w odniesieniu do lasów mogą wystąpić również wówczas, gdy pastwisko lub grunty rolne wykorzystywane uprzednio do produkcji przeznaczonej na rynek żywności i paszy zostają przekształcone w grunty wykorzystywane do produkcji paliw z biomasy (pośrednia zmiana użytkowania

gruntów).

Trudniej jest określić ilościowo skalę degradacji lasów. Bezpośrednie czynniki powodujące degradację lasów obejmują nie zrównoważoną eksploatację zasobów leśnych, np. w celu ich wykorzystania jako energii domowej, oraz zjawiska naturalne, takie jak pożary i działalność szkodników. Konieczne jest podjęcie działań, ponieważ popyt na drewno przeznaczone do wykorzystania jako paliwo będzie nadal rósł, przy czym szacuje się, że w 2030 r. 2,8 mld osób będzie uzależnionych od tego źródła energii – w porównaniu z 2 mld obecnie¹⁹.

Chociaż większość towarów powodujących wylesianie i degradację lasów jest konsumowana na szczeblu lokalnym lub regionalnym, UE prowadzi przywóz²⁰ takich produktów, jak olej palmowy²¹, mięso, soja, kakao, kukurydza, drewno, kauczuk²², w tym w formie produktów przetworzonych lub usług. Analizując wylesianie uwzględnione²³ w całkowitej konsumpcji końcowej (ang. *deforestation embodied*), konsumpcja UE stanowi około 10 % udziału światowego²⁴.

Przekształcić wyzwania w nowe możliwości: UE jako światowy pionier w tej dziedzinie

Znikanie i degradacja lasów zyskały światową uwagę. W perspektywie długoterminowej wylesianie i degradacja lasów nie tylko zagrażają gospodarce, ale również samej ludzkości.

Nie istnieje jedno uniwersalne rozwiązanie tego problemu. **Walka z wylesianiem i osiągnięcie zrównoważonej gospodarki leśnej stanowią złożone wyzwania. Rozwiązania muszą być dostosowane do każdego kraju i regionu, z uwzględnieniem ogólnego dwójakiego celu, jakim jest ochrona istniejących lasów, szczególnie lasów pierwotnych, i znaczne zwiększenie zrównoważonej i zróżnicowanej biologicznie powierzchni terenów zalesionych na świecie.**

Nie ulega wątpliwości, że sama UE nie zdoła odwrócić tendencji do wylesiania. Musi być częścią światowego sojuszu.

UE nawiązała już partnerstwa z innymi państwami, aby ograniczyć eksploatację lasów i walczyć z wylesianiem.

Ramka 2 – Plan działań UE na rzecz egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa (FLEGT)²⁵

Od 2003 r. wdrażane są środki w ramach planu działań UE na rzecz egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa w celu walki z nielegalnym pozyskiwaniem drewna i powiązaniem z nim handlem. Kluczowymi elementami tego planu działania są współpraca z krajami partnerskimi w celu poprawy gospodarki leśnej oraz budowanie zdolności. W jednym z jego głównych elementów, tj. w rozporządzeniu UE w sprawie drewna²⁶, zobowiązano podmioty wprowadzające drewno i produkty z drewna do obrotu na rynku unijnym do dołożenia należytej staranności w celu zminimalizowania ryzyka przywozu nielegalnie pozyskanego drewna. W planie działania propaguje się również dialog i współpracę z innymi dużymi rynkami.

W ocenie planu działań UE na rzecz egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa z 2016 r. stwierdzono, że: (i) nadal stanowi on właściwą odpowiedź

na wyzwanie, jakim jest nielegalne pozyskiwanie drewna; (ii) nadal jest skuteczny w zakresie zwiększania świadomości; (iii) nadal przyczynia się do zarządzania lasami w wymiarze światowym; oraz (iv) nadal pomaga zmniejszyć popyt na nielegalne drewno w UE. Na podstawie ustaleń z tej oceny Komisja Europejska i państwa członkowskie uzgodniły plan prac w zakresie FLEGT na lata 2018–2022²⁷, w którym wyznaczono kierunek prac na najbliższe lata.

W 2008 r. Komisja Europejska opublikowała komunikat w sprawie wylesiania²⁸, w którym wyznaczyła UE cel, jakim jest zatrzymanie utraty powierzchni terenów zalesionych najpóźniej do 2030 r. oraz ograniczenie wylesiania lasów tropikalnych brutto przynajmniej o 50 % do 2020 r. Określiła sposoby ulepszenia polityki UE w celu wspierania ochrony światowych lasów przy wykorzystaniu nowej wiedzy naukowej i nowych narzędzi.

Kompleksowe umowy o wolnym handlu z UE obejmują rozdziały dotyczące handlu i zrównoważonego rozwoju zawierające wiążące przepisy w zakresie ochrony środowiska, zmiany klimatu, różnorodności biologicznej i lasów, w tym obowiązek zapewnienia skutecznego wdrożenia wielostronnych umów środowiskowych, takich jak porozumienie paryskie i Konwencja o różnorodności biologicznej.

W komunikacie Komisji Europejskiej „Czysta planeta dla wszystkich” stanowiącym europejską długoterminową wizję strategiczną neutralnej dla klimatu gospodarki do 2050 r.²⁹ uznano, że zwiększenie naturalnego pochłaniania przez lasy, gleby, grunty rolne i przybrzeżne tereny podmokłe ma kluczowe znaczenie dla powodzenia działań na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu. Unijna dyrektywa w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych³⁰ zawiera wiążące kryteria zrównoważoności w celu zapobieżenia skutkom bezpośredniej zmiany użytkowania gruntów związanej z biopaliwami zużywanymi w UE.

Europejski konsensus w sprawie rozwoju³¹ ma na celu wyeliminowanie ubóstwa, zwłaszcza poprzez dobrze funkcjonujące ekosystemy wspierające przejście na zieloną gospodarkę. Wspiera on zrównoważony rolniczy łańcuch wartości w celu zatrzymania wylesiania, zapobiegania wylesianiu i jego odwrócenia.

UE podnosi również świadomość konsumentów w zakresie potrzeby zmniejszenia naszego śladu gruntowego związanego z konsumpcją oraz zachęca obywateli do konsumpcji produktów z łańcuchów dostaw „niepowodujących wylesiania”, tj. takich, które nie powodują wylesiania ani bezpośrednio, ani pośrednio.

Pomimo tych wysiłków cel UE polegający na zmniejszeniu tropikalnego wylesiania brutto o 50 % do 2020 r. raczej nie zostanie zrealizowany³², a zatem musimy zintensyfikować działania i przyjąć jeszcze silniejszą rolę przywódczą w ochronie i odtwarzaniu światowych lasów.

UE – jako główny podmiot handlowy i inwestor oraz największy podmiot świadczący pomoc rozwojową – współpracuje z partnerami na całym świecie. Istnieje wiele okazji do ściślejszej współpracy w celu ochrony i odtwarzania lasów.

Lasy zapewniają społeczeństwu ważne usługi ekosystemowe, takie jak czyste powietrze, regulacja przepływu wody, pochłanianie dwutlenku węgla, ochrona gleby przed erozją wodną i wietrzną, zapewnianie siedlisk dla zwierząt i roślin, odtwarzanie terenów

zdegradowanych oraz odporność na klęski żywiołowe i zmianę klimatu. Dzięki tym funkcjom mogą one zmniejszać ryzyko konfliktów regionalnych, zmniejszać przepływy migracyjne oraz zwiększać produkcję rolną i dobrostan społeczności lokalnych.

Odtworzenie zdegradowanych lasów i sadzenie nowych określono jako skuteczne środki uzupełniające wysiłki na rzecz powstrzymania procesu wylesiania. Takie ponownie zalesione obszary mogą przynieść wiele korzyści, jeśli podlegają odpowiedniemu planowaniu i wdrażaniu (np. poprzez unikanie zastępowania innych legalnych i zrównoważonych sposobów użytkowania gruntów), oraz są w pełni zgodne z zasadami ekologicznymi sprzyjającymi różnorodności biologicznej. Mogą służyć jako strefy buforowe dla lasów pierwotnych, chronić glebę, gromadzić czystą wodę i zapewniać różnorodność genetyczną. Sadzenie drzew na dużą skalę również przyczyniłoby się znacznie do łagodzenia zmiany klimatu³³. Niektóre sposoby wskazane przez Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu w celu ograniczenia globalnego ocieplenia do 1,5 °C wymagałyby zwiększenia powierzchni lasów do ok. 1 mld hektarów do 2050 r. w porównaniu z 2010 r.³⁴

Ponadto ochrona istniejących lasów i zrównoważone zwiększanie powierzchni terenów zalesionych mogą zapewnić środki utrzymania, zwiększyć dochody społeczności lokalnych i umożliwić rozwój zrównoważonej biogospodarki. Lasy stanowią obiecujący zielony sektor gospodarki, potencjalnie umożliwiający utworzenie od 10 do 16 mln zrównoważonych i godnych miejsc pracy na całym świecie³⁵.

UE będzie w dalszym ciągu rozwijała swoją wiedzę i doświadczenie, a także dzieliła się nimi, zapewniając, aby projekty w zakresie zrównoważonej gospodarki leśnej, zalesiania i ponownego zalesiania uwzględniały lokalne warunki środowiskowe, społeczne i ekonomiczne. UE będzie również kontynuowała wymianę rozwiązań, takich jak dywersyfikacja źródeł czystej energii, które zmniejszają eksploatację lasów, zrównoważone pozyskiwanie drewna oraz projekty w zakresie turystyki ekologicznej oparte na bogatych i różnorodnych biologicznie lasach naturalnych.

II. Cele i zakres

Celem niniejszego komunikatu jest zaproponowanie sposobów intensyfikacji działań UE na rzecz ochrony lasów na świecie, w szczególności lasów pierwotnych, oraz odtworzenia lasów w sposób zrównoważony i odpowiedzialny. Ogólnym celem jest ochrona i zwiększenie powierzchni terenów zalesionych na świecie w celu poprawy zdrowia i warunków życia ludzi oraz zapewnienia zdrowej planety dla naszych dzieci i wnuków.

Intensyfikacja działań UE jest zgodna z celem UE dotyczącym zatrzymania utraty powierzchni terenów zalesionych na świecie do 2030 r. i z istniejącymi zobowiązaniami międzynarodowymi UE. Stanowi odpowiedź na wezwania Parlamentu Europejskiego³⁶, Rady i zainteresowanych stron z sektora prywatnego i publicznego³⁷.

W niniejszym komunikacie zaproponowano szereg nowych działań i planów, opierając się na strategii leśnej UE z 2013 r., unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.³⁸, 7. programie działań w zakresie środowiska³⁹, a także na komunikacie Komisji Europejskiej „Czysta planeta dla wszystkich” stanowiącym długoterminową wizję strategiczną neutralnej dla klimatu gospodarki do 2050 r.

W dokumencie Komisji otwierającym debatę pt. „W kierunku zrównoważonej Europy

2030”⁴⁰ podkreślono, że w stosunku do wylesiania „[n]ie możemy mówić, że »to nie jest nasz problem«”. Podkreślono w nim fakt, że unijna konsumpcja produktów żywnościowych i pasz znajduje się wśród głównych czynników wpływających na środowisko, znacznie się przyczyniając do eksploatacji lasów w państwach niebędących członkami UE i przyspieszając wylesianie. W związku z tym należy zachęcać do konsumpcji w UE produktów z łańcuchów dostaw niepowodujących wylesiania zarówno poprzez środki regulacyjne, jak i – w stosownych przypadkach – nieregulacyjne.

Zatrzymanie wylesiania i degradacji lasów w połączeniu ze zrównoważonymi działaniami w zakresie odtwarzania, ponownego zalesiania i zalesiania stwarza możliwości rozwoju gospodarczego. Wymaga to położenia szczególnego nacisku na zrównoważoną produkcję i konsumpcję produktów rolnych i leśnych. Konieczne będą działania na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym, a także znaczne inwestycje.

W związku z tym w niniejszym komunikacie zaproponowano **podejście partnerskie – ścisłą współpracę z krajami będącymi producentami i konsumentami, a także z przedsiębiorstwami i społeczeństwem obywatelskim**. Partnerstwa takie mogą ułatwić działanie propagujące gospodarkę gruntami, zrównoważoną gospodarkę leśną i ponowne zalesianie, przejrzyste łańcuchy dostaw, skuteczne monitorowanie, zrównoważone finanse i wielostronną współpracę. Działania określone w niniejszym komunikacie mogą być również korzystne dla niektórych innych ekosystemów naturalnych, ponieważ ich utratę powodują w dużej mierze te same czynniki, które powodują utratę lasów⁴¹.

Podczas przygotowywania niniejszego komunikatu Komisja prowadziła szeroko zakrojone konsultacje z zainteresowanymi stronami⁴², w tym w drodze dwóch konferencji w 2014 r. i w 2017 r. oraz otwartych konsultacji publicznych w 2019 r. Bazę dowodów stanowiącą podstawę niniejszego komunikatu wzmocniono dodatkowo trzema badaniami, w szczególności „Studium wykonalności dotyczącym możliwości zintensyfikowania działań UE przeciwko wylesianiu” opublikowanym w lutym 2018 r., w którym zidentyfikowano istniejące luki i oceniono możliwe dodatkowe polityki. Przykładowo, chociaż w planie działań UE na rzecz egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa odniesiono się do problemu nielegalnego pozyskiwania drewna i przyczyniono się do poprawy skuteczności zarządzania lasami, nie zajęto się problemem wylesiania powodowanego przez ekspansję rolną. W unijnej dyrektywie w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych określono kryteria zrównoważonego rozwoju, które surowce do produkcji biopaliw płynnych oraz niektóre źródła biomasy wykorzystywane do produkcji biogazu i stałych paliw z biomasy muszą spełniać, aby zakwalifikować do otrzymania wsparcia finansowego i regulacyjnego. Nie uwzględniono w niej jednak innych sposobów wykorzystania towarów niż do produkcji biopaliw.

W związku z tym, że kadencja obecnej Komisji zmierza ku końcowi, niniejszy komunikat nie będzie zawierał ostatecznego planu działania dla nowej Komisji. Wyzwania, przed którymi stoimy, są jednak na tyle pilne, że zasługują na poważną analizę problemów, dyskusję na temat sposobu ich rozwiązania, określenie szeregu wniosków, które można niezwłocznie wystosować, oraz przygotowanie odpowiedzi regulacyjnych i finansowych, o których zadecydują następni przywódcy polityczni Komisji.

III. Pięć priorytetów w celu zintensyfikowania działań UE przeciwko wylesianiu i degradacji lasów

Priorytet 1: Zmniejszanie śladu gruntowego UE związanego z konsumpcją i zachęcanie do konsumpcji w UE produktów z łańcuchów dostaw niepowodujących wylesiania

W ostatnim dziesięcioleciu Komisja prowadziła prace na rzecz zwiększenia świadomości politycznej na temat wylesiania i degradacji lasów. Wprowadzono zarówno działania dobrowolne, jak i obowiązkowe w takich obszarach, jak oznakowanie ekologiczne, sprawozdawczość dotycząca zrównoważonego rozwoju, prawa człowieka, należyta staranność, zrównoważone inwestycje i finanse, zamówienia publiczne oraz społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw / odpowiedzialne prowadzenie działalności gospodarczej. Chociaż działania te wywarły pewien wpływ, nieliczne z nich koncentrowały się konkretnie na wylesianiu, degradacji lasów i ponownym zalesianiu. Co więcej, chociaż w ostatnich latach nastąpiło zwielokrotnienie dobrowolnych zobowiązań ze strony sektora prywatnego do pomocy w rozwiązaniu problemu wylesiania, można jeszcze poprawić wdrażanie i przejrzystość tych wysiłków.

UE zaczęła również przeciwdziałać ryzyku wylesiania wynikającego ze zwiększonego wykorzystania biopaliw. Oprócz wiążących kryteriów zrównoważonego rozwoju w dyrektywie (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych⁴³ zawarto zasady minimalizowania ryzyka wylesiania i ustanowiono ogólny limit w odniesieniu do obliczania wykorzystania biopaliw produkowanych z roślin spożywczych i pastewnych w ramach celów dotyczących odnawialnych źródeł energii. Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/807⁴⁴ zawiera kryteria w odniesieniu do określania surowców o wysokim ryzyku spowodowania pośredniej zmiany użytkowania gruntów, w przypadku których zaobserwowano znaczącą ekspansję obszaru produkcji na tereny zasobne w pierwiastek węgla. Możliwość uwzględnienia biopaliw z surowców o wysokim ryzyku spowodowania pośredniej zmiany użytkowania gruntów przy obliczaniu ogólnego krajowego udziału energii odnawialnej zostanie ograniczona w latach 2021–2023 i stopniowo wycofana najpóźniej do 2030 roku.

Aby zachęcić do unijnej konsumpcji produktów z łańcuchów dostaw niepowodujących wylesiania, musimy ułatwić dostawcom, producentom, sprzedawcom detalicznym, konsumentom i organom publicznym identyfikowanie, promowanie i zakup takich produktów. Dobrymi przykładami polityki UE mającej na celu zwiększenie przejrzystości łańcuchów dostaw są rozporządzenie (UE) nr 995/2010 ustanawiające obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna (znane również jako rozporządzenie UE w sprawie drewna) oraz rozporządzenie (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, które pozwalają im rozróżnić poszczególne oleje roślinne zawarte w produktach. Inne instrumenty obejmują oznakowanie ekologiczne UE, zielone zamówienia publiczne oraz inne inicjatywy w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym. Narzędzia takie jak ślad środowiskowy produktu i ślad środowiskowy organizacji również mogą pomóc w lepszej ocenie oddziaływań na wylesianie ze strony różnych kategorii produktów. Inicjatywy te mogłyby jednak koncentrować się bardziej konkretnie na promowaniu zalesiania i na walce z wylesianiem i degradacją lasów.

Systemy certyfikacji i weryfikacji również mogą odgrywać rolę we wspieraniu zrównoważonych łańcuchów dostaw, jeśli przestrzegane są wysokie standardy. Komisja opracowała wytyczne⁴⁵ dotyczące rozporządzenia UE w sprawie drewna, w których

odniesiono się do roli systemów weryfikacji osób trzecich w ocenie ryzyka i ograniczaniu ryzyka. Ponadto w 2018 r. przeprowadzono badanie, w którym oceniono normy zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do oleju palmowego i podsumowano wpływ istniejących inicjatyw na zrównoważoną produkcję i konsumpcję oleju palmowego⁴⁶. **Należy wzmocnić normy i systemy certyfikacji pomagające identyfikować i propagować towary niepowodujące wylesiania, między innymi poprzez badania dotyczące ich zalet i wad oraz poprzez opracowywanie wytycznych, w tym ocenę na podstawie konkretnych kryteriów** w celu wykazania wiarygodności i solidności różnych norm i systemów. Kryteria takie powinny odnosić się do takich aspektów, jak solidność procesów certyfikacji i akredytacji, niezależne monitorowanie, możliwości monitorowania łańcucha dostaw, wymogi w zakresie ochrony lasów pierwotnych oraz lasów o wysokiej wartości różnorodności biologicznej oraz propagowanie zrównoważonej gospodarki leśnej.

Konsumenci i producenci powinni również być lepiej poinformowani o związku między konsumpcją towarów a wylesianiem. Należy zachęcać obywateli – zarówno poprzez zachęty regulacyjne, jak i nieregulacyjne – do stosowania bardziej zrównoważonych, zdrowszych i bardziej odżywczych diet⁴⁷ i do ograniczania marnowania żywności. Taki bardziej zrównoważony styl życia zmniejszy eksploatację gruntów i zasobów.

Działania podstawowe

Komisja podejmie następujące działania:

- **Ustanowienie platformy dialogu z udziałem wielu zainteresowanych stron i państw członkowskich na temat wylesiania, degradacji lasów i zrównoważonego zwiększania powierzchni terenów zalesionych na świecie** w celu zapewnienia forum sprzyjającego wymianie informacji z zainteresowanymi stronami i między nimi z myślą o tworzeniu sojuszy, postulowaniu podejmowania zobowiązań i podejmowaniu wspólnych zobowiązań do znacznego ograniczenia wylesiania, a także z myślą o wymianie doświadczeń i informacji.
- **Zachęcanie do wzmocnienia norm i systemów certyfikacji pomagających określić i propagować towary niepowodujące wylesiania**, między innymi poprzez badania dotyczące ich zalet i wad oraz poprzez opracowywanie wytycznych, w tym ocenę na podstawie konkretnych kryteriów w celu wykazania wiarygodności i solidności różnych norm i systemów.
- **Ocena dodatkowych środków regulacyjnych i nieregulacyjnych po stronie popytu służących zapewnieniu równych szans i wspólnego rozumienia łańcuchów dostaw niepowodujących wylesiania, na potrzeby zwiększenia przejrzystości łańcucha dostaw i zminimalizowania ryzyka wylesiania i degradacji lasów związanego z przywozem towarów w UE.**

Ponadto Komisja poprawi skuteczność realizacji następujących obecnie prowadzonych działań:

- **Prowadzenie prac analitycznych z odpowiednimi zainteresowanymi stronami w celu dokonania oceny potrzeby wprowadzenia wymogu opracowywania i ujawniania przez zarządy przedsiębiorstw strategii zrównoważonego rozwoju, w tym właściwych badań *due diligence* w całym łańcuchu dostaw, a także mierzalnych celów dotyczących zrównoważonego rozwoju⁴⁸.**
- **Propagowanie włączenia zagadnień związanych z lasami do praktyk społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw / odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej oraz wspieranie przejrzystości i podejmowanie dobrowolnych zobowiązań przez sektor prywatny, zgodnie z wytycznymi międzynarodowymi.**
- **Dalsze uwzględnianie kwestii związanych z wylesianiem** w oznakowaniu ekologicznym UE, zielonych zamówieniach publicznych i innych inicjatywach w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
- **Aktywne wspieranie opracowywania i rozpowszechniania informacji i materiałów edukacyjnych** mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania na produkty, których łańcuchy dostaw mogą wiązać się z wylesianiem, przy jednoczesnym zwiększeniu zapotrzebowania na produkty z łańcuchów dostaw niepowodujących wylesiania.
- W kontekście obowiązujących ram prawnych, które stanowi pakiet „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” – **rozważenie istotnych aspektów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych i biopaliw, przegląd wszystkich aspektów sprawozdania towarzyszącego rozporządzeniu delegowanemu Komisji (UE) 2019/807 w 2021 r. oraz, w razie potrzeby, zmiana tego rozporządzenia delegowanego w 2023 r. na podstawie najnowszych dostępnych dowodów.**
- **Wdrożenie planu prac UE w zakresie FLEGT na lata 2018–2022, w szczególności poprawa skuteczności wykonania rozporządzenia UE w sprawie drewna.**

Priorytet 2: Nawiązywanie partnerstw z państwami będącymi producentami w celu ograniczenia eksploatacji lasów i zapewnienia, aby unijna współpraca na rzecz rozwoju nie powodowała wylesiania

Zgodnie z unijnymi zasadami współpracy na rzecz rozwoju Komisja będzie współpracować z państwami będącymi producentami w celu przeciwdziałania wylesianiu i degradacji lasów. Od 2014 r. UE przeznacza średnio 1,2 mld EUR rocznie na inwestycje wspierające programy w zakresie rolnictwa w krajach partnerskich, które mierzą się z wyzwaniami w tej dziedzinie. Inwestycje te dotyczą przede wszystkim rolnictwa odpornego na zmianę klimatu, zrównoważonej intensyfikacji i dywersyfikacji, agroekologii oraz systemu rolno-leśnego. Komisja dąży do promowania zrównoważonych i przejrzystych rolnych łańcuchów wartości na podstawie solidnej metodyki⁴⁹ stosowanej wspólnie przez kraje partnerskie. W ten sposób Komisja może wspierać działania na rzecz przekształcenia łańcuchów wartości towarów, takich jak kawa, kakao, olej palmowy i zwierzęta gospodarskie.

Komisja zwiększyła również nacisk na zrównoważoną gospodarkę leśną jako narzędzie służące zapobieganiu utracie i degradacji lasów, ich zatrzymywaniu i odwracaniu. Zrównoważona gospodarka leśna wpływa jednocześnie na realizację następujących celów gospodarczych, środowiskowych i społecznych: (i) zapewnienie, aby lasy zachowały swoją wartość produkcyjną; (ii) zwiększenie odporności lasów na zmianę klimatu; oraz (iii)

utrzymanie usług ekosystemowych zapewnianych przez lasy (w tym ochrony różnorodności biologicznej i pochłaniania dwutlenku węgla). Zrównoważona gospodarka leśna pomaga również propagować innowacyjną biogospodarkę i wykorzystać wysoki potencjał społeczno-ekonomiczny sektora leśno-drzewnego. Inwestycje w sektor leśno-drzewny generują zwrot ponad dwukrotnie przewyższający kwoty w innych sektorach gospodarki. Każde 100 miejsc pracy utworzonych w sektorze leśno-drzewnym skutkuje utworzeniem 153 miejsc pracy w innych sektorach⁵⁰.

Propagowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji zdywersyfikowanych produktów drewnopochodnych jest kluczowym elementem biogospodarki. Od 2010 r. UE zainwestowała ponad 20 mln EUR w projekty pilotażowe związane z przemysłem leśnym w ramach programów „SWITCH To Green”. W ramach oceny przeprowadzonej w 2018 r. stwierdzono, że wsparcie UE na rzecz rozwoju zielonych przedsiębiorstw (głównie w Afryce i Azji) wywarło „duży wpływ, jeśli chodzi o wykorzystanie zrównoważonych praktyk w zakresie konsumpcji i produkcji, zwiększony poziom inwestycji i tworzenia zielonych miejsc pracy”⁵¹.

Różnorodność biologiczna leży u podstaw wartości produkcyjnej lasów i leśnych usług ekosystemowych i w związku z tym jest ona kluczowa dla przeciwdziałania degradacji lasów. UE wspiera tworzenie obszarów chronionych i zarządzanie nimi, przy czym obszary te w 2018 r. obejmowały łącznie 14,7 mln hektarów wilgotnych lasów tropikalnych. UE propaguje również innowacyjne i skuteczne narzędzia w zakresie ochrony lasów, w tym ochronę przez miejscowe społeczności (szczególnie przez ludy tubylcze) i podejście oparte na krajobrazie⁵².

Nielegalna działalność stwarza wysokie ryzyko wylesiania. Kluczowe jest zatem wyeliminowanie czynników jej sprzyjających, takich jak słabe zarządzanie, co było kluczowym elementem planu działań UE na rzecz egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa. Od 2003 r. ten plan działania pomógł zwiększyć przejrzystość, poprawić rozliczalność, reformę prawną, włączenie społeczne i podejście oparte na uczestnictwie w krajach otrzymujących wsparcie. Propagowanie odpowiedzialnego posiadania i odpowiedzialnej własności gruntów i lasów⁵³ pozostaje głównym priorytetem współpracy międzynarodowej i polityki rozwoju UE. UE wspiera obecnie działania w zakresie gospodarki gruntami w około 40 krajach rozwijających się oraz wdrażanie dobrowolnych wytycznych w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łowisk i lasów w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego⁵⁴ w kolejnych 18 krajach. UE zapewnia również bezpośrednie wsparcie obrońcom praw człowieka i prawa własności gruntu. W ramach Planu działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą⁵⁵ zaangażowanie samorządów terytorialnych i lokalnych społeczności zwiększa skuteczność i wpływ wysiłków na rzecz zwalczania przestępczości związanej z lasami.

Działania UE pomogły opracować i wdrożyć w państwach będących producentami politykę, która już teraz skutkuje zmniejszeniem utraty i degradacji lasów. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń Komisja zintensyfikuje prowadzone już działania i opracuje dodatkowe, m.in. działania przedstawione poniżej.

Działania podstawowe

Komisja podejmie następujące działania:

- **Zapewnienie, aby kwestia wylesiania została uwzględniona w dialogach politycznych na szczeblu krajowym, a także udzielenie pomocy krajom partnerskim w opracowaniu i wdrożeniu krajowych ram dotyczących lasów i zrównoważonej gospodarki leśnej.** Takie krajowe ramy będą odzwierciedlać zarówno krajowe potrzeby, jak i międzynarodowe zobowiązania. Może to obejmować pomoc krajom partnerskim we wdrażaniu ich ustalonych na poziomie krajowym wkładów do porozumienia paryskiego lub uwzględnienie środków związanych z gospodarką leśną w polityce wsparcia budżetowego i polityce zarządzania finansami publicznymi.
- **Zapewnienie, aby wsparcie UE na rzecz polityki rolnej, infrastrukturalnej, górniczej, miejskiej, podmiejskiej i wiejskiej w krajach partnerskich nie przyczyniało się do wylesiania i degradacji lasów.** W uzasadnionych przypadkach wsparciu UE powinny towarzyszyć środki kompensacyjne, w tym wsparcie na rzecz odtwarzania, ponownego zalesiania lub zalesiania.
- **Pomoc krajom partnerskim we wdrażaniu zrównoważonych łańcuchów wartości w sektorze leśnym i propagowanie zrównoważonej biogospodarki** inspirowanej przykładem komunikatu Komisji pt. „Komunikat w sprawie nowego sojuszu Afryka–Europa na rzecz zrównoważonych inwestycji i tworzenia miejsc pracy: kolejny etap naszego partnerstwa sprzyjającego inwestycjom i tworzeniu miejsc pracy”.
- **Opracowanie i wdrożenie mechanizmów zachęty dla drobnych producentów rolnych do utrzymywania i ulepszania usług i produktów ekosystemowych** zapewnianych w ramach zrównoważonej gospodarki leśnej i działalności rolniczej.

Ponadto Komisja poprawi skuteczność realizacji następujących obecnie prowadzonych działań:

- Zintensyfikowanie wysiłków na rzecz wspierania praw ludów tubylczych i społeczności lokalnych zależnych od lasów, a także wspierania obrońców praw środowiskowych zgodnie z rezolucją 28/11 Rady Praw Człowieka.
- Poprawa skuteczności ram politycznych i regulacyjnych w zakresie propagowania zrównoważonej gospodarki leśnej i zrównoważonego planowania przestrzennego przy jednoczesnym uwzględnieniu kwestii związanych z różnorodnością biologiczną i kwestii klimatycznych.
- Propagowanie odtworzenia krajobrazów leśnych oraz projektów w zakresie ponownego zalesiania uwzględniających zasady ekologiczne sprzyjające różnorodności biologicznej, przestrzeganiu praw lokalnej ludności i zapewnieniu środków utrzymania dzięki świadczeniu lepszych usług ekosystemowych⁵⁶.
- Dalsze wspieranie ochrony lasów poprzez tworzenie leśnych obszarów chronionych

i skuteczne zarządzanie tymi obszarami przy jednoczesnym badaniu wysokich wartości ochronnych⁵⁷ i dużych zasobów węgla⁵⁸.

- Zintensyfikowanie działań dotyczących zrównoważonego wytwarzania i użytkowania paliw drzewnych na podstawie wniosków i doświadczeń zdobytych w ramach światowego sojuszu na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu (GCCA+) przy jednoczesnym dalszym propagowaniu innych form zrównoważonej energii ze źródeł odnawialnych.

Priorytet 3: Rozwijanie współpracy międzynarodowej w celu powstrzymania procesu wylesiania i degradacji lasów oraz propagowania odtworzenia lasów

Pozycję lidera UE w tym obszarze odzwierciedlają podjęte przez Unię: zobowiązanie do prowadzenia wielostronnych działań oraz plan działań UE na rzecz egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa. Samo działanie UE jedynie w ograniczonym stopniu przyczyni się do zmniejszenia skali zjawiska wylesiania i degradacji lasów oraz zwiększenia powierzchni terenów zalesionych na świecie. Z tego względu istotne jest rozwijanie współpracy, zachęcanie do spójnych działań i unikanie sytuacji, w których handel produktami, których łańcuchy dostaw mogą wiązać się z wylesianiem, przekierowywany jest do innych regionów na świecie.

Na poziomie wielostronnym i dwustronnym UE już teraz aktywnie uczestniczy w opracowywaniu strategii i norm, które stanowią odpowiedź na czynniki powodujące wylesianie i degradację lasów. UE promuje – na kluczowych forach międzynarodowych – światowy program działań na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych, rozwoju obszarów wiejskich, bezpieczeństwa żywnościowego, zrównoważonej gospodarki leśnej, ponownego zalesiania i odtworzenia zdegradowanych terenów leśnych. UE prowadzi również prace za pośrednictwem sektorowych organizacji międzyrządowych, w ramach współpracy między państwami, z kluczowymi zainteresowanymi stronami i w ramach inicjatyw, m.in. w ramach grupy zadaniowej ds. obszarów wiejskich w Afryce⁵⁹, wykorzystując te okazje do wymiany doświadczeń i wiedzy w celu analizowania możliwości rozwoju działań sprzyjających tworzeniu miejsc pracy i generujących dochód. W wyniku tych działań powstają inicjatywy mające na celu bardziej efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych – większa produkcja mniejszym nakładem środków.

Jako jeden z głównych partnerów handlowych UE przyczynia się do wzrostu gospodarczego i rozwoju społeczno-ekonomicznego wielu regionów na świecie, jednocześnie propagując zrównoważony rozwój. Zgodnie ze zobowiązaniem UE do tego, by unijna polityka handlowa przyczyniała się do odpowiedzialnego zarządzania globalnymi łańcuchami dostaw⁶⁰, Komisja dąży do zapewnienia, aby wszystkie nowe kompleksowe umowy handlowe UE zawierały postanowienia dotyczące zrównoważonej gospodarki leśnej i odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej, a także zobowiązania dotyczące skutecznego wykonania postanowień porozumienia paryskiego. Niektóre obowiązujące obecnie umowy handlowe UE zawierają już postanowienia szczegółowe służące promowaniu handlu produktami leśnymi, które nie powodują wylesiania ani degradacji lasów, oraz zachęcaniu do ochrony lasów i zrównoważonej gospodarki leśnej⁶¹.

Działania podstawowe

Działania, które Komisja podejmie:

- **Rozwój współpracy w oparciu o strategie i działania w celu powstrzymania procesu wylesiania i degradacji lasów oraz odtworzenia lasów na kluczowych forach międzynarodowych** – m.in. w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), G-7/G-20, Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC), Forum Narodów Zjednoczonych ds. Lasów, Konwencji o różnorodności biologicznej (CBD), Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zwalczania pustynnienia w państwach dotkniętych poważnymi suszami i/lub pustynnieniem, zwłaszcza w Afryce, Zgromadzenia ONZ ds. Ochrony Środowiska Programu Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Światowej Organizacji Handlu (WTO) – przykładowo poprzez propagowanie najlepszych praktyk i wspólnego rozumienia zrównoważonych łańcuchów dostaw oraz opowiadanie się za przyjęciem i wykonaniem zdecydowanych zobowiązań i rygorystycznych przepisów.
- **Propagowanie umów handlowych, które zawierają postanowienia dotyczące ochrony lasów i zrównoważonej gospodarki leśnej oraz w dalszym stopniu zachęcają do handlu produktami rolnymi i leśnymi, które nie powodują wylesiania ani degradacji lasów.** Komisja będzie również szukać możliwości zapewnienia zachęt dla partnerów handlowych do przeciwdziałania wylesianiu. Komisja będzie współpracować z państwami prowadzącymi handel w celu intensyfikacji wdrażania i egzekwowania odpowiednich postanowień umów handlowych UE oraz będzie wyciągać wnioski z tych doświadczeń.

Ponadto Komisja poprawi skuteczność realizacji następujących obecnie prowadzonych działań:

- ocena skutków umów handlowych pod względem wylesiania w ramach ocen wpływu na zrównoważony rozwój i innych stosownych ocen na podstawie wiarygodnych metod oceny skutków i ewaluacji wpływu;
- zapewnienie zrównoważonego charakteru łańcuchów dostaw, w tym przeciwdziałanie wylesianiu i degradacji lasów, w kontekście odpowiednich międzynarodowych organizacji surowcowych⁶² (np. w zakresie kawy, kakao, drewna);
- w ramach dwustronnych dialogów z państwami będącymi największymi konsumentami i producentami: (i) wymiana doświadczeń i informacji dotyczących odpowiednich ram polityki i ram prawnych; oraz (ii) określenie wspólnych działań kształtujących zmiany polityczne na podstawie dogłębnego zrozumienia skutków wylesiania i degradacji lasów.

Priorytet 4: Przekierowanie środków finansowych w celu wsparcia bardziej zrównoważonych praktyk w zakresie użytkowania gruntów

Aby wyeliminować czynniki odpowiadające za wylesianie, promować zrównoważone zalesianie i ponowne zalesianie, a także aktywnie zwiększać lesistość na świecie i tworzyć otoczenie sprzyjające bardziej zrównoważonym praktykom ⁶³, niezbędne jest przeprowadzenie znaczących inwestycji. Na forum międzynarodowym coraz powszechniej uznaje się, że rynki finansowe odgrywają istotną rolę w zapewnieniu bardziej zrównoważonej przyszłości i pomagają w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju ONZ i wykonaniu porozumienia paryskiego. Kwestią najwyższej wagi jest przekierowanie istotnych przepływów w ramach finansowania prywatnego w sektorze rolnym – zarówno w państwach nieobjętych już pomocą, jak i w państwach kwalifikujących się do otrzymania oficjalnej pomocy rozwojowej – na działania, z którymi nie wiąże się wylesianie. Jednocześnie konieczne jest wyeliminowanie zachęt finansowych i dotacji przynoszących efekty odwrotne do zamierzonych.

Na lata 2014–2020 Komisja przeznaczyła ponad 500 mln EUR na wsparcie w zakresie lasów w krajach partnerskich. Chociaż jest to znacząca kwota, nie ulega jednak wątpliwości, że inwestycja na taką skalę nie wystarczy, aby osiągnąć cele określone w niniejszym komunikacie. Według Sekretariatu Forum Narodów Zjednoczonych ds. Lasów ⁶⁴ potrzeby finansowe dotyczące samej kwestii zrównoważonej gospodarki leśnej kształtują się na poziomie 60–140 mld EUR rocznie na szczeblu światowym. Kolejnym kluczowym wyzwaniem – obok pozyskania nowych środków w ramach finansowania publicznego – będzie zapewnienie spójności inwestycji związanych z lasami z rozwojem odpornym na zmiany klimatu i przynoszącym redukcję emisji gazów cieplarnianych (art. 2 porozumienia paryskiego).

W tym kontekście **Europejski plan inwestycji zewnętrznych i regionalne instrumenty łączone** stanowią skuteczne narzędzia do lewarowania finansowania prywatnego w sektorach, takich jak energia, rolnictwo lub infrastruktura. O ile te innowacyjne mechanizmy finansowe mogą przyciągać inwestorów z sektora prywatnego w dziedzinach charakteryzujących się znacznym zwrotem z inwestycji, takich jak zrównoważona gospodarka leśna, ponowne zalesianie i zalesianie, to jednak mechanizmy te są mniej odpowiednie do wsparcia inwestycji w zakresie ochrony lasów, pochłaniaczy dwutlenku węgla i różnicowania biologicznego. Realizacja tych celów nadal będzie zatem wymagała odpowiedniego finansowania publicznego w związku z koniecznością zachowania równowagi między wieloma funkcjami lasów (produkcja, ochrona, klimat, środki utrzymania, pokój i zdrowie). Komisja zobowiązała się również do zapewnienia, aby projekty realizowane w ramach programu InvestEU ⁶⁵ w segmencie dotyczącym zrównoważonej infrastruktury w okresie finansowania 2021–2027 promowały zrównoważony rozwój i nie przyczyniały się do pogłębienia zmiany klimatu.

Podjęto już określone istotne działania. Obejmują one: plan działania UE: finansowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego ⁶⁶ oraz uzgodnione na szczeblu politycznym rozporządzenie dotyczące wskaźników referencyjnych niskoemisyjności ⁶⁷ i rozporządzenie w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem ⁶⁸. Obejmują one również wniosek dotyczący ustanowienia systematyki UE ⁶⁹ w celu określenia – pod kątem inwestycji – działalności gospodarczej, w przypadku której można uznać, że ma ona istotny wkład w łagodzenie zmiany klimatu i nie szkodzi istotnie realizacji żadnego z celów środowiskowych.

Inwestorzy dokonujący inwestycji w sektorach związanych z wylesianiem mogą być narażeni na ryzyko operacyjne, prawne lub wizerunkowe. Należy zatem zachęcić inwestorów, aby

mobilizowali oni przedsiębiorstwa do przechodzenia na stosowanie praktyk niepowodujących wylesiania lub łańcuchów dostaw, z którymi nie wiąże się wylesianie. Tego rodzaju zmianom w gospodarce realnej może sprzyjać większa przejrzystość całego łańcucha inwestycji⁷⁰. Na podstawie dyrektywy dotyczącej ujawniania informacji niefinansowych duże przedsiębiorstwa w UE już teraz są obowiązane do ujawniania informacji niefinansowych, m.in. dotyczących kwestii środowiskowych i społecznych oraz kwestii poszanowania praw człowieka⁷¹. W najbliższym czasie Komisja zamierza opublikować wyniki oceny adekwatności unijnych ram dotyczących sprawozdawczości przedsiębiorstw, w tym dyrektywy dotyczącej ujawniania informacji niefinansowych. W międzyczasie Komisja promuje najlepsze praktyki i bada możliwość przyjęcia powszechnie akceptowanych zasad ekologicznej rachunkowości zarządczej, dzięki którym korporacje i organizacje finansowe zyskają więcej możliwości w zakresie określania i ograniczania wpływu na środowisko i uzależnienia od różnych czynników, w tym ograniczania wylesiania i degradacji gleby⁷². Działania te obejmują prace w ramach Platformy Biznes i Różnorodność i przyszłych platform rachunkowości ekologicznej powstałych w związku z przyjętym podejściem opartym na partnerstwie oraz wspieranych w ramach programu LIFE.

Działania podstawowe

Komisja podejmie następujące działania:

- Ocena – we współpracy z państwami członkowskimi UE – potencjalnych **zrównoważonych mechanizmów pełniących rolę katalizatorów zielonego finansowania** na rzecz lasów, a także ocena sposobów dalszego lewarowania i zwiększenia **finansowania**, w tym za sprawą mechanizmów łączonych oraz w oparciu również o doświadczenia zyskane w ramach Europejskiego planu inwestycji zewnętrznych. Celem byłoby wsparcie dla państw będących producentami w zakresie ochrony istniejących powierzchni terenów zalesionych i odnowienia lasów oraz tworzeniu pozytywnych zachęt do inwestowania w zrównoważoną gospodarkę leśną i zrównoważone leśne łańcuchy wartości. Wsparcie – w szczególności dla krajów partnerskich – przy opracowywaniu i wdrażaniu polityki i instrumentów, które mogą sprzyjać lepszej gospodarce gruntami i lepszej gospodarce leśnej (m.in. polityki fiskalnej, rachunkowości ekologicznej, obligacji ekologicznych, systemów opłat za korzystanie z funkcji ekosystemu).
- **Rozważenie udoskonalenia sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie wpływu ich działalności na wylesianie i degradację lasów** w kontekście ewentualnej przyszłej zmiany dyrektywy dotyczącej ujawniania informacji niefinansowych⁷³ i w związku z wnioskami z oceny adekwatności sprawozdawczości przedsiębiorstw.

Ponadto Komisja poprawi skuteczność realizacji następujących obecnie prowadzonych działań:

- Uwzględnienie kwestii związanych z wylesianiem w ocenie projektów w sektorach, w których kwestie te stanowią istotne parametry oceny skutków projektów.
- Rozważenie opracowania wytycznych na temat poszczególnych metod pomiarowych

wykorzystywanych na szczeblu UE i państw członkowskich – i udoskonalenia takich metod – aby lepiej zrozumieć wartość lasów i charakterystykę finansowania ryzyka związanego z lasami.

- Uważne uwzględnienie kwestii wylesiania przy realizacji Planu działania: finansowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego, w tym przy tworzeniu systematyki UE w zakresie działalności gospodarczej.

Priorytet 5: Wsparcie w zakresie dostępności i jakości informacji na temat lasów i łańcuchów dostaw towarów oraz dostępu do tych informacji. Wspieranie badań naukowych i innowacji

Skuteczna polityka leśna wymaga dostępności wiarygodnych informacji na temat zasobów leśnych, ich stanu oraz sposobu zarządzania nimi i ich użytkowania. W tym zakresie konieczne są również wiarygodne informacje na temat zmiany użytkowania gruntów. UE wspiera badania i budowanie zdolności w tej dziedzinie na szczeblu globalnym, regionalnym i krajowym⁷⁴. UE wspiera również monitorowanie wylesiania i degradacji lasów na podstawie danych z obserwacji Ziemi pochodzących z różnych źródeł.

Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi – program Copernicus, zapewnia pełny, bezpłatny i otwarty dostęp do danych z satelitów Sentinel i informacji z usług programu Copernicus. Dzięki temu udało się ograniczyć koszt monitorowania wskaźników dotyczących celów zrównoważonego rozwoju, m.in. wskaźnika dotyczącego zrównoważonej gospodarki leśnej. Program Copernicus jest podstawowym narzędziem poprawiającym skuteczność globalnych lub krajowych systemów monitorowania lasów. Komisja realizuje również unijną strategię dotyczącą biogospodarki⁷⁵ obejmującą utworzenie centrum wiedzy na temat biogospodarki i unijnego systemu monitorowania w dziedzinie biogospodarki, z uwzględnieniem ekosystemów i ich usług. **Konieczne jest jednak większe wykorzystanie unijnych danych z obserwacji Ziemi i danych dotyczących łańcuchów dostaw, a także łączenie zdolności w zakresie badań i monitorowania w celu opracowania systemu wczesnego ostrzegania.**

Ważne jest, aby zachęcać do konsumpcji w UE produktów z łańcuchów dostaw niepowodujących wylesiania oraz dopracować oceny wpływu, jaki konsumpcja na rynku UE i innych rynkach wywiera na światowe lasy. Wymaga to **lepszego monitorowania przepływów handlowych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, a także lepszego dostępu do aktualnych informacji**. Na przestrzeni ostatnich lat w tym celu powstało wiele nowych inicjatyw⁷⁶, lecz tylko w ramach kilku takich inicjatyw na rzecz przejrzystości łańcucha dostaw zdołano rozwinąć ogólnodostępne platformy dostarczające informacji wykorzystywanych w procesie decyzyjnym przez wiele różnych podmiotów.

W ramach unijnego programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” sfinansowano już istotne badania naukowe i innowacje w odpowiednich obszarach⁷⁷. Przejście na stosowanie bardziej zrównoważonych praktyk użytkowania gruntów i łańcuchów dostaw w celu powstrzymania wylesiania i degradacji lasów wymaga jednak większej liczby badań i dowodów naukowych. Takie badania należy prowadzić m.in. w następujących dziedzinach: łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do tej zmiany, określanie i wdrażanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody⁷⁸, odtwarzanie lasu i krajobrazu (m.in. zalesianie i ponowne zalesianie), przepływy handlowe, a także monitorowanie rynku towarów związanych z wylesianiem i degradacją lasów. Komisja

zintensyfikuje działania dotyczące tych kwestii, w szczególności w ramach kolejnego unijnego programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji – „Horyzont Europa”. Ponadto Komisja obejmie wsparciem również wymianę najlepszych praktyk UE dotyczących energii ze źródeł odnawialnych, inteligentnego rolnictwa i innych istotnych obszarów z innymi państwami.

Działania podstawowe

Działania, które Komisja podejmie:

- Rozwijanie istniejących już narzędzi monitorowania oraz **ustanowienie unijnego obserwatorium wylesiania, degradacji lasów, zmian powierzchni terenów zalesionych na świecie oraz powiązanych czynników**. Działanie to służy poprawie dostępu do informacji na temat łańcuchów dostaw na potrzeby podmiotów publicznych, konsumentów i przedsiębiorstw.
- Analiza możliwości opracowania usługi REDD+ jako elementu programu Copernicus celem rozwinięcia istniejących globalnych lub krajowych systemów monitorowania lasów, a także zapewnienie długoterminowej europejskiej zdolności i pozycji lidera w tej dziedzinie.
- **Poprawa koordynacji prac odpowiednich instytutów badawczych**, w tym w ramach współpracy północ-południe i południe-południe w europejskim partnerstwie innowacyjnym. Celem będzie zwiększenie zdolności i wspieranie odpowiedniego wykorzystania wyników badań w kluczowych państwach będących konsumentami i producentami, w tym przez wsparcie regionalnych obserwatoriów.
- **Wymiana innowacyjnych praktyk UE** dotyczących gospodarki o obiegu zamkniętym, zrównoważonej biogospodarki, energii ze źródeł odnawialnych, inteligentnego rolnictwa i innych istotnych obszarów z innymi państwami.

Ponadto Komisja poprawi skuteczność realizacji następujących obecnie prowadzonych działań:

- Pomoc państwom będącym producentami w śledzeniu postępów w osiągnięciu celów polityki, w tym w zakresie: (i) związanych z lasami elementów wkładów ustalonych na poziomie krajowym; (ii) zobowiązań dotyczących wylesiania oraz zgodnej z prawem i zrównoważonej produkcji towarów; oraz (iii) powiązanego handlu.
- Zwiększenie wysiłków na rzecz poprawy dostępności, jakości i harmonizacji wiarygodnych informacji na temat zasobów leśnych i zmian użytkowania gruntów, aby wiele różnych zainteresowanych stron, w tym kraje partnerskie, mogło wykorzystywać te informacje w procesie kształtowania polityki.
- Dalsze wspieranie rozwoju globalnych⁷⁹ i regionalnych⁸⁰ systemów informacyjnych w celu monitorowania skutków pożarów lasów, w wyniku których każdego roku spaleni ulega około 67 mln hektarów powierzchni terenów leśnych na świecie⁸¹.

Wniosek

Komisja przedstawia zestawienie wstępnych działań i przygotowuje grunt dla dodatkowych środków, które rozważą i ewentualnie przyjmą następni przywódcy polityczni Komisji.

Skuteczne wdrożenie niniejszego komunikatu będzie wymagało utrzymywania stałego dialogu między UE a jej partnerami na całym świecie, silnego zaangażowania sektora prywatnego i aktywnych konsultacji z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego, jak wskazano w załączniku 2. Ponadto konieczne będzie pozyskanie znacznych zasobów finansowych.

Komisja zwraca się do Parlamentu Europejskiego i Rady o poparcie niniejszego komunikatu i aktywne włączenie się we wdrażanie działań w nim określonych w ścisłej współpracy ze wszystkimi właściwymi zainteresowanymi stronami. Komisja będzie monitorować realizację działań i przedstawiać sprawozdania z ich realizacji, a także oceni, czy działania te skutecznie eliminują czynniki powodujące wylesianie i degradację lasów.

¹ Wylesianie to przekształcenie lasów w obszary o innym rodzaju użytkowania – zarówno spowodowane, jak i niespodowodowane przez człowieka (FAO 2018, Ocena światowych zasobów leśnych z 2020 r. Terminy i definicje (*Global Forest Resources Assessment 2020. Terms and Definitions*). <http://www.fao.org/3/I8661EN/i8661en.pdf>).

² Degradacja lasów to ograniczenie zdolności lasu do zapewniania produktów i usług, co oznacza, że ze względu na działanie człowieka las traci swoją strukturę, swoje funkcje, swój skład gatunkowy lub produktywność, którymi zwykle powinien się charakteryzować las naturalny występujący na danym obszarze. Zdegradowany las dostarcza zatem zmniejszoną ilość dóbr i usług z danego obszaru i zachowuje jedynie ograniczoną różnorodność biologiczną. Zasoby różnorodności biologicznej zdegradowanych lasów obejmują wiele elementów niebędących drzewami, które mogą dominować w roślinności runa leśnego. (Źródło: Konwencja o różnorodności biologicznej, <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml> oraz IPBES <https://www.ipbes.net/glossary/forest-degradation>).

³ Pięć wykresów dotyczących lasów, Bank Światowy. Dostępne na stronie internetowej: <https://blogs.worldbank.org/opendata/five-forest-figures-international-day-forests>

⁴ Potrzebę zmniejszenia utraty zasobów leśnych podkreślono w sprawozdaniu IPBES, *Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*, Brondizio, E. S., Settele, J., Díaz, S. i Ngo, H. T. (red.), Sekretariat IPBES, Bonn, Niemcy, 2019. <https://www.ipbes.net/global-assessment-report-biodiversity-ecosystem-services>

⁵ Smith, P. i in., „Agriculture, Forestry and Other Land Use (AFOLU)”, [w:] *Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [Edenhofer, O. i in. (red.)]. Cambridge University Press, Cambridge, Zjednoczone Królestwo i Nowy Jork, NY, USA, 2014.

⁶ FAO, *The State of the World's Forests 2018 - Forest pathways to sustainable development*, Rzym, 2018. <http://www.fao.org/3/a-i9535en.pdf>

⁷ Organizacja Narodów Zjednoczonych, Sprawozdanie dotyczące celów zrównoważonego rozwoju za rok 2017 (*Sustainable Development Goals Report 2017*), 2017. <https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2017/TheSustainableDevelopmentGoalsReport2017.pdf>

⁸ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/forestry/forestry-explained_pl

⁹ State of Europe's forests 2015, FOREST EUROPE, 2015. <https://www.forest-europe.org/docs/fullsoef2015.pdf>

¹⁰ Komunikat Komisji: Nowa strategia leśna UE na rzecz lasów i sektora leśno-drzewnego. COM(2013) 659. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52013DC0659>. Zob. również sprawozdanie Komisji: Postępy w realizacji strategii leśnej UE „Nowa strategia leśna na rzecz lasów i sektora leśno-drzewnego” COM(2018) 811. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52018DC0811>

-
- ¹¹ Las pierwotny to las, który nigdy nie został wycięty i rozwinął się po zjawiskach katastrofalnych oraz w wyniku naturalnych procesów, niezależnie od jego wieku – <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>
- ¹² Zalesianie to utworzenie lasu przez sadzenie lub celowy zasiew na terenie, który dotychczas był użytkowany w inny sposób, i wiąże się z przekształceniem sposobu użytkowania gruntów z innego niż leśny w leśny (FAO 2018, Ocena światowych zasobów leśnych z 2020 r. Terminy i definicje (*Global Forest Resources Assessment 2020. Terms and Definitions*), <http://www.fao.org/3/I8661EN/i8661en.pdf>). Ponowne zalesianie to ponowne utworzenie lasu przez sadzenie lub celowy zasiew na terenie sklasyfikowanym jako las (*ibid.*). Odtworzenie definiuje się jako działania na rzecz przywrócenia procesów ekologicznych, które przyspieszają odbudowę struktury lasu, przywrócenie funkcjonowania ekologicznego i poziomów różnorodności biologicznej w kierunku poziomów typowych dla lasu klimaksowego (Elliott, S., Blakesley, D. i Hardwick, K. w prasie, *Restoring Tropical Forests: a Practical Guide*, Kew Publications, Londyn). Projekty w zakresie zalesiania i ponownego zalesiania powinny przyczynić się do utrzymania lub poprawy zaopatrzenia w dobra ekosystemowe i świadczenia usług ekosystemowych na szczeblu krajozrazu oraz powinny korzystnie wpłynąć na łagodzenie zmiany klimatu, produkcję biomasy, ochronę różnorodności biologicznej, ochronę gleby i wody, zwalczanie erozji i pustynnienia, a także powinny pozwolić uniknąć wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych (Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące zalesiania i ponownego zalesiania – Forest Europe 2008).
- ¹³ Zob. Międzyrządowa Platforma Naukowo-Polityczna w sprawie Różnorodności Biologicznej i Funkcjonowania Ekosystemów, Sprawozdanie z oceny degradacji gleby i renaturalizacji terenu IPBES, sekcja 3.5, 2018, https://www.ipbes.net/system/tdf/2018_ldr_full_report_book_v4_pages.pdf?file=1&type=node&id=29395
- ¹⁴ Cele 5, 7, 11, 14, 15 odnoszą się bezpośrednio do lasów.
- ¹⁵ W Strategicznym planie ONZ na rzecz lasów na lata 2017–2030 określono cele polegające na odwróceniu tendencji do zmniejszania się powierzchni lasów na całym świecie i na zwiększeniu powierzchni lasów na świecie o 3 % do roku 2030.
- ¹⁶ FAO, *State of the World's Forests 2016. Forests and agriculture: land-use challenges and opportunities*, Rzym, 2016. <http://www.fao.org/3/a-i5588e.pdf>
- ¹⁷ Przewidywania te opierają się na mapie ROADLESS-FOR oraz ekstrapolacji wskaźników zjawisk katastrofalnych (wylesianie i degradacja) obserwowanych w ciągu ostatnich 10 lat (lata 2009–2018) – źródło: JRC, 2019 r.
- ¹⁸ Na przykład według Interpolu wartość handlu nielegalnym drewnem wynosi 51 mld USD rocznie. (*The Rise of Environmental Crime – A Growing Threat to Natural Resources, Peace, Development And Security*, ocena przeprowadzona w trybie pilnym przez UNEP i Interpol)
- ¹⁹ Ekouevi, K. i Tuntivate, V., *Household Energy Access for Cooking and Heating Lessons Learned and the Way Forward*, Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju / Bank Światowy, 2012.
- ²⁰ Udział UE w przywozie produktów powodujących wylesianie (lata 1990–2008) wynosi 4,45 mln ha (Mha) w odniesieniu do soi (39 %), 0,9 Mha w odniesieniu do oleju palmowego, 0,6 Mha w odniesieniu do kakao (27 %), 0,3 Mha w odniesieniu do kawy (27 %) – studium wykonalności na rok 2018 – część I – tabela 4-3.
- ²¹ W sprawozdaniu dotyczącym stanu światowej ekspansji produkcji odnośnych roślin spożywczych i pastewnych (COM(2019) 142 final) wskazano znaczną ekspansję upraw oleju palmowego na grunty zasobne w pierwiastek węgla, takie jak lasy, w skali globalnej. Dane wykazały również, że w przypadku niektórych innych surowców do produkcji biopaliw można było zaobserwować ekspansję, ale ograniczoną do określonych państw.
- ²² Inne produkty, takie jak bawełna, kawa, trzcina cukrowa, rzepak, krewetki (z obszarów namorzynowych), kokos i produkty górnicze, których nadmierne pozyskiwanie i nadmierna produkcja mogą mieć również znaczące skutki środowiskowe i społeczne.
- ²³ Koncepcja „wylesiania uwzględnionego w konsumpcji” (ang. *embodied deforestation*) jest wykorzystywana do powiązania wylesiania z konsumpcją. Odnosi się do wylesiania uwzględnionego (jako efekt zewnętrzny) w produkowanym, wprowadzanym na rynek lub konsumowanym produkcie, wyrobie lub towarze bądź w świadczonej usłudze.
- ²⁴ Komisja Europejska, Wpływ europejskiej konsumpcji na wylesianie: kompleksowa ocena wpływu konsumpcji UE na wylesianie, sprawozdanie końcowe, 2013. Badanie sfinansowane przez Komisję Europejską i przeprowadzone przez VITO, Międzynarodowy Instytut Stosowanej Analizy Systemów, HIVA

-
- Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving oraz Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody IUCN NL.
- ²⁵ Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego – Egzekwowanie prawa, zarządzanie i handel w dziedzinie leśnictwa (FLEGT) – Wniosek w sprawie planu działania UE (COM(2003) 251 final).
- ²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. ustanawiające obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna.
- ²⁷ http://ec.europa.eu/environment/forests/eu_comm_2019.htm
- ²⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów w sprawie podjęcia wyzwań związanych z wylesianiem i degradacją lasów w celu przeciwdziałania zmianom klimatycznym i utracie różnorodności biologicznej (COM(2008) 645 final).
- ²⁹ Komunikat Komisji: Czysta planeta dla wszystkich – Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki, COM(2018) 773 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=COM%3A2018%3A773%3AFIN>
- ³⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001.
- ³¹ https://ec.europa.eu/europeaid/new-european-consensus-development-our-world-our-dignity-our-future_en
- ³² Zmniejszenie rocznej utraty powierzchni terenów zalesionych między okresem obejmującym lata 2005–2010 a okresem obejmującym lata 2010–2015 wynosiło około 17 % (z 6,6 do 5,5 Mha na rok); źródło: FAO (2015), Ocena światowych zasobów leśnych z 2015 r. (*Global Forest Resources Assessment 2015*), oraz Keenan i in., *Forest Ecology and Management*, t. 352, s. 9–20, 2015.
- ³³ „The global tree restoration potential”, *Science*, t. 365, wyd. 6448, s. 76–79, 5 lipca 2019 r. <https://science.sciencemag.org/content/365/6448/76>
- ³⁴ Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC), sprawozdanie specjalne IPCC na temat skutków globalnego ocieplenia o 1,5 °C w stosunku do poziomu sprzed epoki przemysłowej i związanych z tym globalnych ścieżek redukcji emisji gazów cieplarnianych (IPCC, 2018).
- ³⁵ Nair, C. T. S. i Rut, R., Creating forestry jobs to boost the economy and build a green future. Dokument informacyjny przygotowany na specjalne wydarzenie „Impacts of Global Economic Turbulence on the Forest Sector” (Wpływ globalnych zawirowań gospodarczych na sektor leśny) podczas dziewiętnastej sesji Komitetu FAO ds. Leśnictwa, Rzym, 20 marca 2009 r.
- ³⁶ Parlament Europejski przyjął szereg rezolucji w odniesieniu do lasów i wylesiania, zob. na przykład rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 września 2018 r. w sprawie przejrzystego i odpowiedzialnego zarządzania zasobami naturalnymi w krajach rozwijających się: kwestia lasów (2018/2003(INI)) http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0333_PL.pdf
- ³⁷ Zob. konkluzje Rady z 2019 r. w sprawie postępów w realizacji strategii leśnej UE oraz w sprawie nowych ram strategicznych dla lasów (<https://www.consilium.europa.eu/media/39173/ccs-on-forestry-st08609-en19.pdf>); deklaracja nowojorska w sprawie lasów z 2014 r., deklaracja amsterdamska z 2015 r., Ministerialna katowicka deklaracja „Lasy dla Klimatu”; setki przedsiębiorstw zobowiązały się wyeliminować wylesianie ze swojego łańcucha dostaw (<http://www.supply-change.org/>); istotna jest również niedawna Inicjatywa na rzecz Kakao i Lasów (ang. *Cocoa and Forests Initiative*).
- ³⁸ Komunikat Komisji: Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny – unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. (COM(2011) 244). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A52011DC0244>
- ³⁹ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1386/2013/UE z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety”. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32013D1386>
- ⁴⁰ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_pl
- ⁴¹ Niektóre ekosystemy naturalne, takie jak torfowiska i sawanny, bogate w węgiel i różnorodne biologicznie, nie spełniają definicji lasów, ale ma na nie wpływ produkcja rolna i są one poważnie zagrożone.
- ⁴² Więcej informacji na temat konferencji z 2014 r. i z 2017 r., badań i konsultacji publicznych można znaleźć pod adresem: <http://ec.europa.eu/environment/forests/deforestation.htm>
- ⁴³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

- ⁴⁴ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/807 z dnia 13 marca 2019 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 w odniesieniu do określania surowców o wysokim ryzyku spowodowania pośredniej zmiany użytkowania gruntów, w przypadku których zaobserwowano znaczącą ekspansję obszaru produkcji na tereny zasobne w pierwiastek węgla oraz certyfikowania biopaliw, biopłynów i paliw z biomasy o niskim ryzyku spowodowania pośredniej zmiany użytkowania gruntów (Dz.U. L 133 z 21.5.2019, s. 1–7).
- ⁴⁵ http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/eutr_guidance.zip
- ⁴⁶ http://ec.europa.eu/environment/forests/studies_EUaction_deforestation_palm_oil.htm
- ⁴⁷ Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems. <https://www.thelancet.com/commissions/EAT>
- ⁴⁸ Plan działania Komisji w zakresie finansowania zrównoważonego wzrostu gospodarczego.
- ⁴⁹ Inicjatywa „Analiza łańcucha wartości na potrzeby rozwoju” (VCA4D – ang. *Value-Chain Analysis for Development Initiative*). <https://europa.eu/capacity4dev/value-chain-analysis-for-development-vca4d->
- ⁵⁰ Lia i in. (2019), „The economic contribution of the world's forest sector”, *Forest Policy and Economics*, t. 100, marzec 2019 r. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1389934118300753?via%3Dihub>
- ⁵¹ <https://europa.eu/capacity4dev/public-environment-climate/documents/scp-evaluation-final-report-full-package-publications>
- ⁵² Wykazano, że wspólnotowa gospodarka leśna przyczyniła się do spadku wskaźników wylesiania w Boliwii, Brazylii i Kolumbii (Stevens i in. 2014; Blackman i Veit 2018).
- ⁵³ Chociaż 86 % światowych lasów jest własnością publiczną, w praktyce około 60 % gruntów i zasobów na świecie jest zarządzanych w oparciu o zasady zwyczajowe, z których mniej niż jedna piąta jest formalnie uznawana.
- ⁵⁴ W dobrowolnych wytycznych w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łąk i lasów w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego określono zasady i zaakceptowane na szczeblu międzynarodowym normy dotyczące praktyk na rzecz odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi. Wytyczne te stanowią ramy, z których mogą korzystać państwa przy opracowywaniu własnych strategii, polityki, przepisów, programów i działań. Pozwalają one rządowi, społeczeństwu obywatelskiemu, sektorowi prywatnemu i obywatelom ocenić, czy proponowane przez nich działania i działania innych podmiotów stanowią dopuszczalne praktyki.
- ⁵⁵ Komunikat Komisji: Plan działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą (COM(2016) 87, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=COM:2016:87:FIN>).
- ⁵⁶ W ramach koordynacji z istniejącymi inicjatywami, w tym wyzwaniem z Bonn (Bonn Challenge): <http://www.bonnchallenge.org/>, deklaracją nowojorską w sprawie lasów i światowym partnerstwem na rzecz odtworzenia lasów i krajobrazu: <http://www.forestlandscaperestoration.org/>
- ⁵⁷ Obszar wyznaczony na podstawie wysokich wartości ochronnych (ang. *high conservation values*, HCV), tj. wartości biologicznych, ekologicznych, społecznych lub kulturowych uznawanych za wyjątkowo istotne na szczeblu krajowym, regionalnym lub globalnym: <https://hcvnetwork.org/>
- ⁵⁸ Podejście oparte na dużych zasobach węgla (ang. *high carbon stock*, HCS) jest metodą, w ramach której obszary leśne, które należy objąć ochroną, odróżnia się od terenów zdegradowanych o niskim poziomie zasobów węgla i niskiej wartości pod względem różnorodności biologicznej, które mogą być zagospodarowane: <http://highcarbonstock.org/>
- ⁵⁹ Zob. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/report-tfra_mar2019_en.pdf. Jako przykłady innych istotnych inicjatyw można wymienić: Sojusz na rzecz Lasów Tropikalnych (ang. *Tropical Forest Alliance*), Inicjatywę na rzecz Zrównoważonego Handlu (ang. *Sustainable Trade Initiative*), deklarację z Marrakeszu w sprawie oleju palmowego, Inicjatywę na rzecz Kakao i Lasów (ang. *Cocoa and Forest Initiative*), Inicjatywę na rzecz Przejrzystości w Przemśle Wydobywczym (ang. *Extractive Industries Transparency Initiative*) i projekt dotyczący przemysłu oponiarskiego realizowany przez Światową Radę Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju w zakresie kauczuku.
- ⁶⁰ Zgodnie z komunikatem Komisji pt. „Handel z korzyścią dla wszystkich – W kierunku bardziej odpowiedzialnej polityki handlowej i inwestycyjnej”, COM(2015) 497.
- ⁶¹ Zob. na przykład zasadniczo umowa między UE a Meksykiem, ogłoszona w dniu 21 kwietnia 2018 r.

- ⁶² Takich jak Międzynarodowa Organizacja DREWNA Tropikalnego, Międzynarodowa Organizacja Kakao i Międzynarodowa Organizacja Kawy.
- ⁶³ Climate Focus, Progress on the New York Declaration on Forests: Finance for Forests - Goals 8 and 9 Assessment Report, 2017. Dokument sporządzony przez organizację Climate Focus we współpracy z partnerami w ramach deklaracji nowojorskiej w sprawie oceny lasów i przy wsparciu ze strony Sojuszu na rzecz Klimatu i Użytkowania Gruntów (ang. *Climate and Land Use Alliance*).
- ⁶⁴ B. Singer „Financing Sustainable Forest Management in Developing Countries: The Case for a Holistic Approach”, *International Forestry Review*, t. 18, nr 1, s. 96–109, (1 marca 2016 r.). <https://doi.org/10.1505/146554816818206159>
- ⁶⁵ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Program InvestEU (COM(2018) 439 final).
- ⁶⁶ COM(2018) 97 final.
- ⁶⁷ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2016/1011 w odniesieniu do wskaźników referencyjnych niskoemisyjności i wskaźników referencyjnych pozytywnego wpływu na emisyjność (COM(2018) 355 final).
- ⁶⁸ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ujawniania informacji dotyczących zrównoważonych inwestycji i ryzyka dla zrównoważonego rozwoju oraz w sprawie zmiany dyrektywy (UE) 2016/2341 (COM(2018) 354 final).
- ⁶⁹ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje (COM(2018) 353 final).
- ⁷⁰ Zob. zmieniona dyrektywa (UE) 2017/828 o prawach akcjonariuszy i wniosek Komisji COM(2018) 354 final w zakresie ujawniania informacji dotyczących zrównoważonego rozwoju przez inwestorów w celu zwiększania przejrzystości.
- ⁷¹ Dyrektywa 2014/95/UE dotycząca ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności. W tym kontekście Komisja zaktualizuje niewiążące wytyczne (C/2017/4234) do końca II kwartału 2019 r., w szczególności w zakresie zgłaszania informacji związanych z klimatem, oraz podkreśli powiązania z wylesianiem.
- ⁷² Zob. na przykład nowa praktyka rozliczania kapitału naturalnego przez przedsiębiorstwa popierana przez Światową Radę Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju, jej protokół dotyczący kapitału naturalnego i powiązane partnerstwa publiczno-prywatne.
- ⁷³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy. Tekst mający znaczenie dla EOG.
- ⁷⁴ UE wsparła na przykład: ocenę światowych zasobów leśnych przeprowadzoną przez FAO (*Global Forest Resources Assessment*) (www.fao.org/forest-resources-assessment/en/), projekt ROADLESS-FOR (<https://forobs.jrc.ec.europa.eu/roadless/>), Ośrodek Obserwacji Afryki Środkowej (ang. *Observatory for Central Africa*) (<http://www.observatoire-comifac.net/>), prototypy dla Azji Południowo-Wschodniej (www.rfo-sea.org/), prototypy dla Afryki Wschodniej (<http://apps.rcmrd.org/ofesa>), a także prace w zakresie monitorowania, sprawozdawczości i weryfikacji w ramach REDD+.
- ⁷⁵ Komunikat Komisji: „Zrównoważona biogospodarka dla Europy: Wzmocnienie powiązań między gospodarką, społeczeństwem i środowiskiem” (COM(2018) 673 final). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0673>
- ⁷⁶ Np. inicjatywa TRASE (przejrzyste łańcuchy dostaw na rzecz zrównoważonej gospodarki) oraz platforma Global Forest Watch Commodities opracowana przez Światowy Instytut Zasobów.
- ⁷⁷ Np.: partnerstwo UE–Afryka w dziedzinie badań naukowych i innowacji dotyczących bezpieczeństwa żywnościowego i bezpiecznej diety oraz rolnictwa zrównoważonego, partnerstwo „ERA-NET Co-fund LEAP-Agri” w 2016 r. oraz temat aktualnego zaproszenia z 2019 r. LC-SFS-34-2019: „Food Systems Africa” (systemy żywnościowe w Afryce).
- ⁷⁸ Rozwiązania oparte na zasobach przyrody oznaczają ewoluujące rozwiązania inspirowane i wspierane zjawiskami przyrodniczymi, które są opłacalne, jednocześnie przynoszą korzyści środowiskowe, społeczne i ekonomiczne oraz przyczyniają się do budowania odporności.
- ⁷⁹ Globalny system informacji o pożarach (<http://gwis.jrc.ec.europa.eu>).
- ⁸⁰ Europejski system informacji o pożarach lasów (<http://effis.jrc.ec.europa.eu>).

⁸¹ FAO (2015), Ocena światowych zasobów leśnych z 2015 r. (*Global Forest Resources Assessment 2015*) i van Lierop i in., *Forest Ecology and Management*, t. 352, s. 78–88, 2015.